

non potuit quam Dei et beati pontificis misericordia A liberandam suscepere.

7. Statuam quamdam S. Swithuni episcopus Schireburnensis a fratribus acquisitam, honorifice in ecclesia sua collocavit, ubi praeclara miracula crebro edi solebant. Ad hanc statuam quidam leprosus non curationis obtinendae causa, sed ut ab

A illis, qui eo in loco preces funderent, stipem acciperet, accessit. Cumque paululum illic obdormivisset, visum est ei S. Swithunum adesse, lepram ipsius manu abstergere, et morbum illum omnem repente ab ipso depellere. Evigilans, laetus coram omnibus cingulum solvit, et se purgatum ostendit.

HISTORIA TRANSLATIONIS ET MIRACULORUM

Auctore ut videtur Lantfiedo (50) monacho Wintoniensi in Anglia.

Ex antiquissimo ms. Bigotiano.

CAPUT PRIMUM.

S. Swithuni corpus divinitus ostensum, ac miracula.

1. Temporibus felicissimi Fabgari [Eadgari] (51) regis Anglorum ac gloriosissimi totius Albionis (52) insulae imperatoris, anno Incarnationis Domini nostri ac Salvatoris mundi Jesu Christi 971, indictione XIV, cunctipotens Deitas dignata est ostendere Anglis (53) Saxonibus sanctum corpus beati Swithuni antistitis, per cuius merita tot languentes, Deo favente, pristinæ sanitati sunt restituti, quot nemo vivens unquam nec vulgante fama audivit, nec corporeo visu conspexit, nec legendo didicit, ad sancti alicujus tumulum curatos suis. Hujus tamen mirabilis praesulis vita, et prisca conversatio nobis incognita sunt, quia scripta minime habentur; sed clementia omnipotentis Dei merita ejus miraculis coruscantibus, evidentissime manifestare dignata est.

2. Triennio igitur antequam sanctæ prædicti praesulis exuviae de mausoleo, quo olim fuerant humatæ, a reverendissimo ejusdem loci antistite Athelwoldo fratribusque ejus essent sublatæ, apparuit ipse sanctus in somno cuidam veridico fabro, angelica præclarus effigie, dicens ad eum: Nunquid ad illum agnoscis canonicum, qui cum cæteris prave viventibus nuper a vetusto (54) expulsus est monasterio? Ut eum recognoscas dilucide, Eadsinus nuncupatur vocamine. Faber respondit: Quondam illum novi, Pater, modo tamen nescio ubi est. Cui praesul ait: Nunc Winecumbe (55) degit. Et adjecit: Ego te

(50) In commentario prævio attigimus ea quæ hoc spectant.

(51) Alibi *Edgarus* scribitur. Alfordus noster tom. Annal. Ecclesiæ Anglicanæ natalem ejus ponit anno 943, ex antiquioribus; mortem anno 975, qui et de illo agit tomo citato locis variis.

(52) Id est, *Britannia*. Aristotelis interpres apud Celiarium lib. III Geographiæ Antiquæ cap. 4, pag. 280, dixit *Albion* et *Jerna*, id est *Britannia* et *Hibernia*, ut conficitur ex eodem Cellario ibid.

B rogo, tioique in nomine Christi præcipio ut ad illum propere pergas, meaque jussa illi dicas: Hoc tibi, Eadsine, præsul mandat Swithunus, quatenus ad Wintoniensem festinanter pergas civitatem, dicasque antistiti, qui modo tandem regit diœcesim, cui olim præfui, ut corpus meum de sepulcro elevet, et in ecclesia collocet, quoniam quidem cœlitus illi est concessum quod tempore suo manifestandus sum.

5. Faber vero ait ad sanctum: Domine, nullo modo voluerit mei credere dictis. Vir sanctus inquit: Ut tuis credit sermonibus, dñe ei, ad meum quo perget tumulum, et trahat unum annulum, ex his terrinis qui sunt fixi mei cooperculo sarcophagi. Si confessim subsecutus fuerit illum, hoc sit ei vere manifestum, quoniam te nisi ad illum. Sin autem illum minime hinc poterit evellere, tunc nulla ratione tibi debet credere. Potes deinde illi indubitanter referre quod si utriusque vitæ desiderat perfrui sospitate, debet mores et actus commutare in melius, et ad cœlestis patriæ beatitudinem incessanter festinare. Quin etiam omnibus vaticinando prodas quod mox ut meam aperuerint sepulturam, reperient thesauros tam inæstimabiles, tamque pretiosos ut quidquid usquam est auri et gemmarum, viles et in comparatione horum. Postquam talia fabro edicta sanctus vates tradidit, cœlos subvolando petiit. Verum faber ille, primo metuens videri falsidicus, hanc visionem prorsus nemini ausus est prima vice indicare viventi.

4. Qui secundo commonitus ac tertio ab eodem sancto præsule aeriter increpatur cur nollet suis

pag. 254.

(53) Ea designatur hic Angliæ pars in qua jacet Wintonia. De Anglorum et Saxonum in Britanniam adventu agit Malmesburiensis lib. I De gestis regum Anglorum, cap. 4.

(54) Dilucidationem hujus loci quære ex iis quæ dicta sunt in comm. prævio sub initium, num. 48.

(55) Locus mihi incomptus. Quid si fuerit pagus aliquis, vel oppidulum ignobiliaris notæ

obedire præceptis Tandem accessit ad tumbam alii pontificis, unum ex supradictis arripiens annulum, tali voce, inquit, ad Dominum creatorem rerum : Domine Deus, universæ conditor creaturæ, concede mihi peccatori, ut si sanctus iste, qui hic quiescit corpore, ter comparuit meis obtutibus in noctis sopore, hinc istam possim ferream evellere sphærulam, sicut nuper in somnii visione idem vir Dei treis auribus studuit resignare. Qui statim ut traxit orbem chalybis, ita subsecutus est illum ex lapidea mole quasi foret fixus in marino sabulo. Quem in propria reponens rimula, ita fixus permanit paululum pressus calce ut post hoc inde nequam possit avelli a nemine.

5. Eodem vero die, dum peragraret forum, reperit quemdam clientulum prædicti clerici Vintoniam venientem causa necessariæ coemptionis. Cui intimavit ea quæ per somnia viderat, et humiliiter eum flagitabat ut talia suo domino narraret. Quo postquam ad proprium pervenit herum per longinqui intervallum temporis, illius rei immemor siluit, sed postmodum pœnitentia motus domino suo cuncta quæ a fabro audivit diligenter narravit. Qui clericus eo tempore non solum antistitem Wintoniensis diœcesis, verum etiam cunctos fratres ibidem commorantes pertæsos habens propter expulsionem canonorum, nefandis moribus ac spurcissimis utentium, pro quibus venerabilis Athelwoldus eos a prædicto expulerat cœnobio, magis quam sancti Patris jussa implere studeret, audire renuit. Postea vero expleto duorum curriculo annorum, favente superni clementia Conditoris, qui cunctos, quos pressit in vineam laboratores Dominicam, gratis ad suam deducit gratiam ; idem clericus qui nuper erat, factus est..... venerabilis monachus. Nam nos ipsi ita gestum vidimus, quemadmodum præsens demonstrat codicillus. Benedictus omnipotens Deus, qui peccatores justificat, qui in se sperantes salvat, qui superbos humiliat, qui humiles exaltat !

6. Igitur biennio ante sacri inventionem corporis, vir quidam gibberosus, et propter ingentem strumam valde incurvus, per somnum audivit ut Winthoniam veniret, et ibi per sancti meritum Swithuni, sanitatem reciperet. Qui mane consurgens, sicut valuit, gibbum geminis sustentavit camburtis (56), et ad Winthoniam pervenit, ibique diu mansitans, angelica visitatione iterum admonitus ad tumbam sancti præsulis Swithuni perrexit, et flexis genibus, rogavit Dominum, quatenus ibi sanaretur ipsius sancti meritis, quemadmodum in somnis audierat. Qui mox, ut surrexit a precibus, ita curatus est divinitus ut nusquam deformis gibbi locus appareret. Appropinquaret vero sacratissimæ solemnitatis die, quo venerabilis Dei antistes Swithunus corporeis nexibus solitus, de hoc mundo migravit ad Dominum, vir quidam dæmoniacis deceptionibus, omnibus membris miserabiliter debilitatus est. Qui cum diu tor-

A queretur, vicini illius et cognati ad sancti Dei tumulum eum perduxerunt, et illam noctem peregrinum cum amico languente assiduis orationibus peregerunt. Languidus vero mane oppressus somno, paululum obdormivit, et visum est illi quasi quidam ad eum accederent et alterum ei calceamentum de pede subtraherent. Qui statim cum amicis domum sanus reversus est. Subtalaris tamen ejus nimium quæsusus est; sed nusquam repertus. Curati sunt alii octo debiles ad sancti viri mausoleum, antequam ossa ejus inde elevarentur.

CAPUT II.

Corporis translatio, alia miracula.

7. Quibus transactis Idus Juliis venerabilis Athelwoldus episcopus cum aliis coepiscopis, et abbatis, cum pluribusque monachis sanctas reliquias, imperante gloriose rege Fabgaro [Eadgaro] de monumento sublevantes, in basilica apostolorum Petri et Pauli cum magna veneratione collocaverunt. Ubi beneficia præstantur omnibus vera fide potentibus. Postea vero quatuor ægri medelam acceperunt ad ejus tumulum per intervallum trium dierum. Deinde per quinque mensium spatia raro fuit aliqua dies qua non sanarentur languidi ad ipsius sancti honorabiles reliquias. Aliquando autem tres, aliquando quinque, modo septem, modo decem, nunc duodecim, nunc vero quindecim. Vidimus namque plusquam ducentos in decem diebus ægrotos per meritum sancti curatos, et in anni circulo, qui carent numero. Quapropter increduli ad sanctum Dei ve- niant, ut beneficia Conditoris agnoscant et Creatorem laudent.

8. Cognoscant denique fideles quia Dominus noster Jesus Christus, Dei unigenitus, qui in exordio hujus ætatis velatus amictu carnis per semetipsum cæcos illuminavit, claudis officium ambulandi præbuit, surdis auditum reddidit, paralyticos curavit, mortuos suscitavit, supra mare siccis vestigiis ambulavit; idem nostris temporibus ad clarificandum suæ majestatis omnipotentiam, et ad manifestandum egregii sacerdotis Swithuni meritum, confert sanitatis beneficium ægrorum corporibus, præ multitudine innumerabilibus ut maris arenæ, quibus non est numerus. Benedictus omnipotens Deus, qui nostra tempestate dignatus est sanctum suum signis et virtutibus mirificare; qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et dominatur per cuncta sæcula. Amen.

9. In illo tempore quo Dominus rerum manifestabat hominibus sanctum suum Swithunum, accidit ut venissent Winthoniam in una die viginti sex ægri, causa recuperandæ sanitatis. Ex quibus quidam erant cæci, quidam surdi, quidam muti, quidam etiam paralyticæ. Qui cum accessissent ad sancti præsulis monumentum et preces coram Deo effudissent, per ipsius interventionem omnes curati sunt in spatio trium dierum, sieque læti domum cum ingenti gaudio redierunt, magnificantes et lau-

(56) Camburta significat sustentaculum vel baculum.

dantes Dominum. Nec multo post accesserunt ad eumdem sanctum ex diversis Anglorum et Saxonum finibus centum viginti quatuor infirmi, multiplicibus constructi languoribus : hi omnes per sancti præsulis meritum a variis ægritudinibus Deo volente curati in duarum revolutione hebdomadarum, et benedicentes Domino reversi sunt incolumes ad propria, qui debiles convenerant. Cæcatus est quoque quidam vir in Litania Majore causa latrociniī : sed quia innocens cæcatus erat, venit in Epiphania Domini ad sancti Swithuni mausoleum, preces humiliter effundens. Et oculi ejus, qui erant ferro extincti, et omnino evulsi, illuminati sunt. Et habebat postea claros oculos omni tempore vitæ suæ. Ergo, quia cuncta miracula, quæ Dominus per sanctum Swithunum dignatus est operari, nequaquam enumerare valemus, rogemus ipsum sanctum præsumem, quatenus animarum nostrarum languoribus mederi dignetur, pro nobis apud Dominum intercedendo, cum quo pro bonis operibus sine fine permanere promeruit. Igitur dum tanta signa Salvator mundi ad venerabilis Patris Swithuni tumbam ostendere decrevisset, beatæ memoriæ Athelwoldus episcopus imperavit fratribus ibidem commorantibus ut semper quando quispiam æger per meritum sancti Viri medelam reciperet, protinus omnes ad ecclesiam pergerent et Deum hymnis et laudibus glorificarent.

40. Accidit autem ut quidam post aliquot dies graviter ferrent, quod excitarentur per noctem ali-

A quando quater, aliquando ter, et suadere cœperunt caeteris prave relinquere, quod imperatum fuerat pie illis a suo præsule. Quod dum incaute foret præmissum per intervallum quindecim dierum, apparuit ipse sanctus Swithunus cuidam fideli viro per somnium, dicens ad eum : Vade ad monasterium vetus, et dic fratribus quod omnipotenti Deo nimirum displicet murmuratio eorum, quoniam quotidie miracula multa co: am illis facit, et ipsi tam injuste agunt, quod ei non referunt laudes, sed caduca studia divinis operibus præponunt. Adde etiam ad hæc quod si a laudibus cessaverint, protinus cessabunt magnalia Dei; si vero non desinent glorificare Deum, tot mirabilia ibidem faciet quot a nomine vivente recordantur uspiam peracta. Vir vero præfatus post sancti recessionem evigilans, ad episcopum Athelwoldum festinabat, et ipsi intimavit omnia quæ sanctus Dei imperaverat. Qui commotus animo, cur fratres non egissent secundum illius præceptum, rursus mandavit monachis cum magna comminatione, ut ad omnes sanitates, quæ ad sancti tumbam fierent, facto signo, omnes simul ad ecclesiam pergerent, et Deo omnipotenti laudes hymnidicis vocibus canerent. Quod ita deinceps hactus observatum audivimus. Cui gloria et laus Deo omnipotenti, qui sic sanctum suum glorificare dignatus est, qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

MIRACULI S. SWITHUNI

Ex antiquissimis membranis in cod. reginæ Sueciæ num. 769.

CAPUT PRIMUM.

Pars prima miraculorum.

1. Post quam sanetissimi corpus pontificis infra ecclesiam, sicut prædictum, est positum, quatuor ægri, sive quinque, medelam receperunt ad ejus tumulum per intervallum trium dierum. Expletum autem triduo, ferme per interstitium quinque mensium, raro fuit aliqua dies, qua in basilica, in qua sunt repositæ sancti viri reliquiae, non sanarentur languidi, quandoque plures sedecim, vel octodecim, quandoque vero pauciores, quinque, vel tres, celeberrime etiam septem, octo, decem, duodecim, quindecim. Vidimus plus quam ducentos in decem diebus per meritum sancti curatos, et in anni circulo, qui carent numero.

2. Vidimus etiam circa præscriptum (57) monasterium plateas adeo refertas utrobique turmis ægrotantium ut quispiam viator difficile reperiret iter gradiendi ad ipsum. Qui post aliquot dies, ita sunt

(57) Id est, *prædictum, præfatum monasterium.* De quo actum esse supponitur ab auctore, cuius hic damus historiam non integrum, sed fragmentum, eatenus saltem quod capite seu principio ac fine sit mutila.

C urati, Deo favente, meritis sancti ut etiam infra basilicam vix quinque invenirentur languidi. Quapropter invidi sileant, ac reprobi, qui gloriosa hujus sancti miracula aut negant, aut quod negare nequeunt, in sinistram partem vertunt. Increduli quoque etiam ad sanctum Dei famulum veniant, ut beneficia Conditoris agnoscant, et Creatorem laudent. Cognoscant (58) denique fideles quia Dominus noster Jesus Christus, Dei unigenitus, qui in exordio hujus ætatis velatus amictu carnis, per aemet cæcos illuminavit, claudis officium ambulandi præbuit, surdis auditum reddidit, paralyticos curavit, mortuos suscitavit, supra mare siccis vestigiis ambulavit; idem, nostris temporibus ad clarificandam suæ majestatis omnipotentiam et ad manifestandum egregii sacerdotis meritum, confert sanitatis beneficium ægrotorum corporibus præ multitudine innumerabilibus, ut maris arenæ, quibus non est numerus.

(58) Consonant hic aliquot periodi cum ms. Bigotiano, de quo supra. Vide illud a numero octavo. Unde colligas ex eodem profluxisse fonte tam hoc, quod hic damus, quam illud apographum.

3. In illis diebus tres mulieres in Vectam cæcæ A manicis. degeabant insulam; una lucem corporalem nunquam conspexerat oculis; duæ vero per spatum erant cæcatæ novem annorum. Quæ dum audirent ad tumbam sancti præsulis cæcos illuminari et per virtutem Domini Jesu Christi infirmos quoque curari, rogaverunt cognatos earum et affines quatenus eos quamprimum transducerent (59) insulam, quæ undique uadis Oceani est circumsepta, unde facilius quivissent pervenire ad locum, in quo quiescebat somate, (60) Christi præsul. Cumque extra insulam essent expositæ, et fluctuarent absque ductore, et penitus ignorarent quid agere possent, clemens Conditor creaturarum, misertus inopiae earum, contulit eis [quendam juvenem a nativitate mutum] (61) aetate circiter 20 annorum. Qui dum ad eumdem devenissent locum, cœperunt eum viragines flagitare unanimi voce ut eas ad Wintoniensem duceret urbem, ubi sanctus pollebat episcopus signis mirabilibus. Qui mirabili dispositione Dei, precibus earum allubescens, in reflexo calle cæcas præfatum perduxit ad locum. Ipsa autem nocte, qua intraverunt basilicam in qua ossa Dei famuli quiescebat, prædictæ tres cæcæ, per sancti meritum præsulis, a vero lumine Deo meruerunt recipere lumen oculorum.

4. Juvenis vero viraginum ductor, clarescente aurora lucis, recte quivit fari quidquid voluit, et mox signum fecit custodi ut extra ecclesiam exiret, quatenus illi loqui potuisset. Qui admirans quid dicere vellat, ad eum venit interrogans cur eum vocaret. Juvenis illi ait: Scias verissime quod modo loqui possum recte. Custos inquit: Nunquid antea loqui poteras? Qui respondit: Nunquam antehac locutus sum, et nunc prima audisti verba quæ de ore meo sunt progressa. Ast ego hesterna luce mutus, tres mulieres hue deduxi cæcas, [quæ] Deo juvante, modo sunt videntes. Quapropter perge, voca fratres, ut solito more reddant grates.

5. Eodem denique tempore quædam ancillula pro parvo erat commisso religata a proprio Wintoniæ domino compedibus ferreis, et exsecrabilibus manicis; hæc pertrahebatur in crastinum crucianda diris verberibus, ac nonnullis vibicibus. Hæc tota non cessavit nocte perfusis Deum lacrymis exarare, ut eam liberaret a pessimo tortore per sancti præsulis interventionem. Rutilante autem diei hora, quo debebatur affligi gravi tortura, inter preces et gemitus, ceciderunt compedes de ejus pedibus; quæ illico periculum evadens, dormientibus dominis, confugit ad tumbam sacri pontificis adhuc ligata

(59) *Ducerent trans insulam.* Vecta quippe insula in mari Britannico, Hantoniæ provinciæ, in qua sita est Wintonia, fere adjacet, et non nisi exiguo ab ea freto dirimitur.

(60) Id est *corpo*. Ex Graeco σῶμα, corpus. Vita ms. S. Magnobodi episc. Andeg. cap. 51. • Ubi plurima fidelium somata, digna veneratione habita requiescent.

(61) Uncis inclusa supplevit P. Papebrochius propria manu, addens ad marginem: « Ita esse vi-

degebant insulam; una lucem corporalem nunquam conspexerat oculis; duæ vero per spatum erant cæcatæ novem annorum. Quæ dum audirent ad tumbam sancti præsulis cæcos illuminari et per virtutem Domini Jesu Christi infirmos quoque curari, rogaverunt cognatos earum et affines quatenus eos quamprimum transducerent (59) insulam, quæ undique uadis Oceani est circumsepta, unde facilius quivissent pervenire ad locum, in quo quiescebat somate, (60) Christi præsul. Cumque extra insulam essent expositæ, et fluctuarent absque ductore, et penitus ignorarent quid agere possent, clemens Conditor creaturarum, misertus inopiae earum, contulit eis [quendam juvenem a nativitate mutum] (61) aetate circiter 20 annorum. Qui dum ad eumdem devenissent locum, cœperunt eum viragines flagitare unanimi voce ut eas ad Wintoniensem duceret urbem, ubi sanctus pollebat episcopus signis mirabilibus. Qui mirabili dispositione Dei, precibus earum allubescens, in reflexo calle cæcas præfatum perduxit ad locum. Ipsa autem nocte, qua intraverunt basilicam in qua ossa Dei famuli quiescebat, prædictæ tres cæcæ, per sancti meritum præsulis, a vero lumine Deo meruerunt recipere lumen oculorum.

6. Vir autem quidam multos paralyticus per annos in provincia Anglo: um commorabatur, quæ eorum lingua Ilamme dicitur, adeo omnibus membris debilitatus ut de fulcro, quo recubabat, nulla ratione surgere prævaleret. Is audiens miracula quæ Dominus Wintoniæ faciebat per sancti Vatis merita, coepit sagaci mente præmeditari quod suavius esset illi, si ante salutiferas viri Dei exuvias, saltem unam pervigil duceret noctem. Qui convocans cognatos et amicabiles vicinos, quibus præcepit flagitando nimium quatenus falerarent sonipedes eorum, ac semet baccaulo (62) imponerent, atque ad sancti præsulis corpuseculum deferrent. Qui dictis amici obtemperantes ægri, ocios peregerunt quod eis præcepit. Verum antequam æger sermonem finiret, per pietatem gloriosi curatus pontificis, de lectulo consurgens, iter arripuit pedibus, et universos comites cursu præcessit equites, qui cum ipso itinerabant complures, et volueri gressu ad venerandum almi reliquias episcopi pervenit incolumis, adhuc sodalibus longe remanentibus, canterinis licet et admiculis suffragantibus.

7. Quædam etiam præpotens matrona commanebat in alia Anglorum provincia quæ eorum lingua nuncupatur Bedeforshire (63), hæc erat spatio trium adeo cæcata annorum ut nec splendorem luciferi posset solis contemplari. Quæ dum ingentibus cruentari doloribus, promisit sancto se daturam multa sancto præsuli Swithuno donaria, si per ejus meritum lumen reciperet oculorum. Cumque hæc a clientulis foret deducta ad viri beatissimi ossa, dedit Deo sanctoque Swithuno vestem quædam, quam dum altari supponeret, illico lumen recipere meruit, quod dudum amiserat. Quæ, mente devota laudes Deo referens atque post perceptam salutem cibum capiens, domum redi latissima, quæ ad sancti monumentum pontificis accessit mœstissima, per virtutem omnicreantis Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi.

8. Alia quoque materfamilias valida ægritudine cœpit infirmari eadem tempestate. Omnes itaque viçissim affines, et famuli ad eam accedentes, hortatae debatur legendum, litteris casu pene omnino deletis.

(62) Est feretrum, in quo mortui efferuntur, alias bacapulus, baccapulus, uti est apud Cangium.

(63) Bedfordiensis comitatus, provincia Angliæ, in ejus meditullio, satis parva, et a septentrione ad meridiem extensa. Terminatur ad Arctos Northamptonia, et Huntingtonia comitatibus, ab ortu Cantabrigia et Harfordia, ab occasu vero et meridie Buckinghamia. Primarium ejus oppidum dicitur Bedfordia.

bantur eam gementes ut proprias disponeret pos-
sessions, antequam necis interitus adventaret, quo-
niam arbitrabantur eam cito obitaram. Cum autem
languor intolerabilis augeretur diebus singulis, po-
sita in desperatione istius vitæ, proximæ mortis
vicinitate, promisit Deo, sanctoque præsuli Swi-
thuno, quod si aliquid per ejus interventum per-
cipere mereretur ægritudinis remedium, cum multis
donariis, quantocius valeret, ad ejus mausoleum
veniret, et unam vigiliis noctem duceret ante sacra-
tissimum Dei famuli corpusculum. Quod dum pro-
mitteret, potita est sanitatem corporis: sed amisit
vigorem mentis, quoniam quidem Dei beneficiorum
immemor, promissiones quibus sese obligaverat
non observavit, et gratias Deo debitas, sicut con-
dignum erat, non rependit.

9. Hæc dum post aliquod tempus, cum proprio
conjuge meditaretur ad quosdam nuptias equitare,
ministris optimis præcepit cornipedes præparare.
Qui postquam decentissime sunt ornati faleris, vir
ejus, cum paucioribus antecessit clientibus, quein
ipsa cum pluribus subsecuta est citius. Quæ, dum
phaleratum scanderet equum et dum equitaret post
maritum, dolorem non sensit ullum, nec penitus
aliquam ægritudinis molestiam. Denique cum ad
præfatas pervenisset nuptias, in quibus plures ad-
erant consules et multi præpollentes regis satellites,
subito arripuit eam ipse languor, a quo nuper me-
dicata fuerat per sanctum Dei famulum. Tum illa
dænum intelligens quod injuste egisset, quoniam
curata a Deo per meritum sancti, haud retulisset
gloriam Conditori, mox, in quantum valuit, pœni-
tudinem agens, clientulos ad se convocans, quos,
secundum quod fari quivit, suppliciter exoravit ut
eam, quantocius possent, ad locum, in quo vir san-
ctus quiescebat, deferrent, quo per Dei misericordiam
rursus reciperet sanitatem. Quæ dum illo
delata foret clientum juvamine, in sequenti nocte
denuo recepit curationem. Postera vero die incolu-
mis ad supradictas repedavit nuptias, omnipotenti
Deo gratias referens justissimas.

10. Dum mundi Dominus ac Salvator inclitus
mirificaret sanctum suum prodigiis ac virtutibus,
præsul venerabilis Adelwoldus, qui Wintoniensi
præerat diœcesi, in illis diebus imperavit fratribus,
ibidem commorantibus, quod quandocunque quis-
piam æger per virtutem Domini et meritum sancti
antistitis medelam corporis optatam perciperet, pro-
tinus omnes illius loci fratres necessaria relinque-
rent, quæque in manibus tenerent, ecclesiam adirent
et condigne Deum glorificarent. Accidit autem ut
quidam, illecti dæmonum fraudibus, graviter ferrent
quod tam saepe excitarentur de nocturnis quietibus,
scilicet aliquando tribus, aliquando quatuor in una
nocte vicibus, ac suaderent cæteros prave relinquere
quod illis pie imperatum fuerat ab eorum pontifice.

11. Quod dum incaute foret prætermissum per

(64) Apparitio hæc habetur supra in Historia e
ms. Bigotiano sumpta contractius, mutatis aliquan-

A intervallum quindecim dierum, condolens sanctus
Dei famulus, quod fratres præfati bonum parvipen-
derent opus, et præsulis illorum jussionibus non
obtemperarent, nec debitas Deo laudes persolverent,
sed in perniciosas Satanæ decipulas inciderent, in
sommis (64) apparuit quadam nocte cuidam venera-
bili matronæ, nivea indutus melote ac talari veste,
gerens coronam in capite auream, gemmis decenter
preciosis ornatam et Indicis pulchre margaritis
comptam, nec non sandalibus pulcherimis calceau-
tus, dixitque illi blandissimis sermonibus: Mox ut
videris Wintoniensem, dilecta Dei, antistitem, dic
ei ut imperet monachis degentibus ibidem ne ces-
sent glorificare Deum omnipotentem quotiescumque
quispiam ægrotus ad Swithuni tumbam præsulis

B receperit curationem. Valde etenim displiceret omni-
potenti Deo, auctori miraculorum, quod quotidie
miracula facit innumerabilia coram oculis sancto-
rum, et ipsi tam injuste agunt, quod Deo laudes
non referunt, sed caduca malum studia, quod nefas
est dictu, divinis operibus præponunt. Ne sit illis,
obsecro, grave per singulas omnireantis Regis vir-
tutes glorificare omnium Auctorem virtutum, ne
sentiant iratum Judicem vivorum atque mortuorum.
Quid plura?

C 12. Deinceps si quispiam cessaverit a laude, re-
pletus nævo invidiæ, torporis ac superbiæ, nisi
commissum hoc deleverit pœnitudine, carebit mi-
nime vitiorum fraude. Nimirum idcirco Deus tot et
tam inaudita, novissimus temporibus, mundo præ-
bet miracula ut mollescant hominum saxeæ ac resi-
piscant pravorum corda, et festinent ad cœlestia
bonis operibus gaudia, quoniam signa infidelibus
populis sunt tribuenda, fidelibus autem nequaquam
necessaria. Nunquid Deo rerum conditori obediunt
qui ejus beneficia floccipendunt? Nonne Dominum
ad iracundiam provocant qui silentio ejus magnifi-
centiam negant? Adde etiam hæc quod, si a laudibus
cessaverint fratres, protinus cessabunt magnalia Dei.

D 13. Si vero non desiverint cœlestem magnificare
regem, tot et tanta Dominus omnium patrabit ibidem
miracula quot et quanta a nemine recordantur vivente
super terram peracta hactenus uspiam, postquam
divinitas, quæ in unam Christi personam junxit ge-

minam potentem naturam, Deum et hominem, ser-
vum et seniorem, creaturam et Creatorem, vexit ad
cœlos nostram humanitatem. Sanctus Dei famulus,
mox ut talia illi gloriose præcepta retulit matronæ
in soporis visione, angelicum inde removens vultum,
cum vibrante luce condescendit olympum. Mater fami-
liae autem, post sancti recessionem evigilans a dor-
minationis gravedine, cœpit multum dolere quod care-
bat claritudine, quam per somnium conspicerat
ineffabilem; quæ tam ocius quam valuit de fulero,
quo jacebat, surrexit, et accersito venerabili epi-
scopo, intimare studuit quidquid in somnis ab an-
gelo Christi accepit.

tulum adjunctis.

14. Qui commotus paululum, ut deceat sapientem virum, cur fratres non egissent secundum illius præceptum, rursus præscriptis mandavit monachis de palatio regis, in quo pro communi utilitate regni, Deo cunctonanti militabat in diebus illis, quod, si quispiam adesset, qui Deo laudes non redderet, et ad ecclesiam festinus non pergeret illico, ut quilibet aeger per virtutem sanctæ Trinitatis sanitatem recipere, pœnitentiam septem dierum ageret, nil manducans neque bibens præter aquam et panem. Ex quo tempore nequaquam est prætermisum, quotiescumque ad beati viri corpusculum, sive in die, seu in media nocte, actum est quoddam miraculum, edili paululum pulsante tintinnabulum, quatenus fratres non adirent cœnobium ad glorificandum omnipo-tentem Dominum; cui honor virtus, atque impe-rium, doxa (65), majestas, paxque, tripudium per immortalia sæcula sæculorum.

15. Quidam denique vir Londoniensis ita erat eodem tempore debilitatus omnibus membris, quod prorsus nullam jam posset sperare medelam. Idem autem audiens miraculorum opinionem, quæ per cosmi (66) Salvatoris pietatem patrabantur ad vatis mausoleum, ab agnatis delatus est Wintoniam secundum ejus desiderium, cupiens accedere ad sanctum Christi famuli corpusculum, et inibi vigilans una nocte degere, sed minime quibat præ nimio dolore. Quo cum post aliquot deportaretur dies, eadem nocte cœlitus curatus est. Vir namque ipse tam gravi percussus erat ægritudine ut manus et pedes illius post tergum versi cernerentur. Verum Deus omnipotens, misericors ac clemens, qui non derelinquit omnes in se sperantes, per sancti meritum Swithuni, suæ misertus est creationi, tribuens infirmo pristinum vigorem corporis ad sui glorificatio-nem nominis, quatenus incolumis effectus magnifi-caret Dominum, qui facit mirabilia magna solus, omnibus vitæ suæ diebus.

16. Denique ex præfata urbe quondam pariter venerunt Wintoniam homines cæci numero sedecim utriusque sexus. E quibus quindecim e prima cœli-tus illuminati sunt die; sextus autem decimus altero lucecente mane cum multis languentibus aliis, per meritum sancti præsulis curationem recipere me-ruit, et sic postmodum Deo justissimas persolventes D laeti gratias, reversi sunt videntes Londoniam, qui cæci nuper venerant.

Quidam claudus etiam utroque pede commorabatur in eadem civitate Londoniae, qui sanitatem per diversas inquirendo provincias pene suam om-nem consumperat facultatem. Is tandem ad sanctum equo vectus Augustinum (67) archipræsulem Cantuariorum, per ejus intercessionem, unius pedes meruit recipere valetudinem, qui post aliquantulum temporis intervallum, audiens opinio-nem miraculorum Wintoniam (68) veniens, acces-

A sit ad sancti viri corpusculum, in ipso die curatus est altero pede, et confessim lætus rediit domum pedibus, magnificans Dominum sermonibus.

17. Venerunt aliquando ad sanctum Dei famulum ex diversis Anglorum provinceis viginti quinque infirmi, variis languoribus constricti, scilicet cæci, claudi, surdi et muti; qui in unius diei revolutione omnes per gloriosam egregii sacerdotis interventionem a Domino meruerunt recipere curationem. Qui-dam etiam comes multum dives habebat filium, qui a nativitate quinquennio usus est visu corporeo, quo expleto illum amisit, et alio lustro cæcus exstitit, qui dum una nocte vigilaretur a genitrice, cum plurima clientum multitudine in templo, quo quies-cebant venerabilis viri reliquiae, aurora diem du-cente, glaucoma ex oculis ejus recessit, et Deo vol-lente clarum videre potuit.

CAPUT II.

Miraculorum pars secunda.

18. Non est autem silentio prætereundum quod ante inventionem sacratissimi corporis Swithuni antistitis, vir quidam nobili ortus prosapia, abun-dans opibus plurimis, in eadem degebat Anglorum regione, qui cæcatus est casu eveniente. Is itaque Romam perrexit cum omni mentis devotione, qua-tenus ibi sanaretur per benedicta sanctorum cor-pora, quæ ibi requiescunt innumerabilia. Qui ferme per intervallum quinque annorum in orationibus permansit, et medicinam propriæ cæcitatis minime impetravit. Qui denique, dum ibi degeret, audivit a peregrinis, de Anglorum finibus ad limina apostolo-rum Romam venientibus, quod Dominus ægrorum languoribus mederet innumerabilibus per sancti Swithuni meritum, ociosus præfatam urbem deserens, et ad regionem unde ortus fuerat regrediens ante sepulcrum sancti præsulis requisivit quam [*imo* eum] partem regni, de qua natus fuit. Quo cum perveniret, eadem nocte lumen meruit recipere pri-stinum, et a Domino mundi creatore illuminatus, incolumis reversus est domum, glorificans Regem cœlorum et laudans omnirecantem Deum.

19. In illis diebus, quidam manebat in civitate, quæ Broseceaster nuncupatur proprio nomine, cæcus et paralyticus in utrisque lateribus. Is autem ab agnatis deductus est Wintoniam, ubi sanitatem re-ccepit per sanctæ Trinitatis omnipotentiam. Nimirum postquam accessit ad ecclesiam, in qua sancti membra viri quiescebant, tribus diebus atque noctibus perseveravit in vigiliis et orationibus. Quibus ex-pletis aperti sunt oculi ejus, et vigor priscus rediit in lacertis ac manibus, moxque benedicens Deo, inde recessit sanus.

20. Vir etiam degebat in provincia Anglorum, quæ vocatur hunum..... cæcus spatio septem anno-rum. Is, dum haberet prævium ductorem, sicut oculis privati habere solent, qui eum vel ad eccl-

(65) Id est *gloria*, Græce δόξα.

(66) Id est *mundus*, Græce κόσμος.

(67) Fusa de illo actum die xxvi Maii.

(68) In ms. nostro passim scriptum reperi Pinto-niam, pro quo substitui Wintoniam.

siam duceret, vel uicinque illi necesse foret, et A deinde domum reduceret quandocunque vellet, tempore quodam iratus ductor, nimium longe ab hospitio reliquit cæcum, qui cum prorsus ignoraret qualiter domum remearet, oravit ad Deum rectorem rerum subnixis clamoribus ut illum respiceret clementius, talibus effundens precibus : **O Domine, angelorum dominator et hominum, scio quia nihil potest tuam latere providatiam, vides me captum lumine, longe remotum a propria mansione, et a contumaci desertum ductore. Hamilitatem meam respice; actus proprios in tua voluntate dispone, gressus meos ad te dirige, et mihi nequissimo in cœlesti sede lucem sempiternam cum sanctis et electis concede. Miserere mei, Domine, secundum voluntatem tuam, et fac mecum juxta tuæ pietatis clementiam.** Ne derelinquas, me Domine, amplius in malignorum manibus, sed vel animam de hoc corpuseulo meam suscipe, vel per sancti merita Swithuni, cæcitati meæ lumen clarum restitue. Te etiam rogo, clementissime præsol, per quem Auctor rerum magnificus præbet medelam diversis ægrorum languoribus, quatenus mihi succurras tuis sacris precibus. Credo nempe quoniam impetrabis illico quidquid petieris a Domino. Quapropter posce luminis Principem quo mihi oculorum restituat lumen.

21. Cumque tales cæcus ille preces cum ingenti genitu profudisset, protinus in eodem loco aperti sunt oculi ejus, et conspicere valuit claritatem aeris, quam nequivit septem annis cernere retroactis, atque sine præduce rediit domum incolumis, vicinis et parentibus, ultra quam credi possit, admirantibus, quomodo cognatus illorum, qui inde paulo ante discesserat lumine privatus, evidenter a Domino sit illuminatus. Qui dum cognovissent qualiter per venerabilem Dei pontificem amicus eorum recuperasset sanitatem, unanimi voce Dominum glorificaverunt, qui facit magna solus mirabilia, cui nomen et imperium sine fine permanet in sæcula sæculorum.

22. In illis etiam diebus quatuor homines utriusque sexus degebant in parte regionis Britannicæ quæ nuncupatur Eastsexan (69), qui per multorum revolutiones æstatum cruciabantur doloribus, ac diversis languoribus; duo scilicet viri manebant cæci, et binæ mulieres utrisque manibus debiles, ac pedibus claudicantes. Qui, audientes Dei beneficia, quæ per suum omnipotens Deus famulum dignatus est largiri dissolutis artibus languentium, venerunt ad sacri pontificis mausoleum, supplici prece exorantes trinum et unum cœli terræque Deum. Quo cum pervenissent in unum, illico aperti sunt oculi cæcorum, sanitasque sincera protinus seminarum manibus restituta est ac pedibus, et ambulare coram omnibus cœpere circumstantibus, signumque crucis sanctæ manibus earum imprimere

(69) Vulgo *Essex*, Latine *Essexia*, provincia in parte orientali Angliæ.

A frontibus, et perficere omnia quæ erant necessaria, sique redeentes domum benedixerunt Dominum, auctorem sanitatum.

23. Eadem nempe tempestate viri cujusdam servula surata fuerat in aquilonaribus Anglorum climatibus, atque deducta ab avidis mangonibus ad urbem, in qua quiescebat sanctus corpore Christi præsol, et distracta cuipiam viro præfatæ civitatis Urbano. Hæc dum per longi spatium temporis inibi sub alio mansitaret domino, contigit ut vir idem, a quo prius surto subtracta fuerat, Wintoniam veniret, quatenus sibi necessaria emeret. Quod cum ancillula audiret jam præsignata, audacter ad priscum loqui venit dominum sine illius licentia cuius imperio tum erat subdita. Cum hoc ergo resciret B domina cui serviebat hæc famula, quod fabularetur de alia cum homine provincia, jussit eam vinciri compedibus infesta nimium, ne posset ad antiquum illo modo remeare patronum.

24. Accidit autem in sequenti die ut mulier eadem lucecente egrederetur mane, ad quoddam negotium sibimet profutarum, et domi compeditam relinquenter famulam. Quæ mœx sicut potuit, foras exivit, et juxta ipsius limen domus miserabiliter consedit. Tum tota mentis intentione cuncticreantem Deum cœpit exorare ut eam liberaret a diris pessimæ ligaminibus dominæ. Conversa autem ad templum illud, in quo corpus sancti præsolis venerabatur dignis honoribus, diligenter, per ejus interventum, Dei exoravit beneficium, et confessim desideratum adepta est suffragium.

25. Interea quidam sacerdos canitie venerabilis, vestibus ornatus candidissimis, properanter ad catenatam accessit mulierculam, dulcibus affaminibus interrogans, quid haberet elegam (70), cuius brachium dextera arripiens manu, eam vexit ad sancti tumulum in pungentis ictu, atque inter innumerabilem populi multitudinem, quæ munitionis similitudine vallabat monasterii limen, infra aditum adhuc illigatam compede, exposuit juxta sacrum altare, super quod vir sanctus requiescebat somate. Mirum enim et mirabile fuit quod nemo circumstantium eam vidit, nec sacerdotem, qui eam illo detulit, donec exposita in sacello exstitit, quod obseratum clavis a custodibus, præsens tum cernebat populus. D Domina vero ejus, in quantum yalebat, concita servulæ subsequebatur vestigia.

26. Cum autem hanc vidisset monachus qui custodiebat sanctum, et de sacello habebat claviculam, quo quiescebat præsolis corpusculum, admiratus nimium, dixit ad se ipsum : Quis infra sancti cameram, quam cerno, istam clausit feminam? Putasne januam reperit apertam, quam paulo ante opposita clausi ipse serula. Qui accedens ad sacelli valvulam, audiente populo, inquit ad eam : Quis te, fare mulier, intra venerandum, quo nunc stare videris, introduxit locellum? Qua confusa temeritate clau-

(70) Id est *tristem*, Græcobarbara vox a Græco θλιψη, *luctus lamentatio*.

strum præsumpsisti penetrare quo Christi præsul requiescit corpore? Qua ratione potuisti latere, quia nequaquam vidi, quando ostium clausi. Tum illa, conspiciens quemdam clericum juvenem retro se stantem extra baleonem (71), edili quidem respondit, inquiens: Memet renitente clericus iste, me super scapulas elevavit suas, atque ad suum deportavit locum, modoque exposuit ante sanctum. Qui econtrario respondit cum juramento: Nusquam te oculis ante hac conspexi meis.

27. Mulier dixit: Tu etenim ipse huc detulisti me. Clericus respondit: Mallem ut nocturni canes te haberent corrasam diris morsibus quam dorso imponerem meo tam dishonestum pondus. Quæ, ad se reversa, retulit talia: Presbyter quidam, canus ac valde venerabilis, amictus induviis splendide fulgidissimis, me flentem in limine comperit Dominae, dulcissimo nec non est consolatus affamine, qui arripiens dexteram meæ vestis manicam, mox ad istam evexit basilicam, cum tanta celeritate corporisque suavitate quantam sermone non possum enarrare; et quoniam postquam in isto me depositus adito, non vidi alium circum astantem clericum præter juvenem istum; ideo cogitavi quod ipse esset, qui me huc detulisset.

28. Cumque hæc audirent turbæ populorum, quæ præsentes aderant ex diversis partibus Anglorum, admiratæ nimium glorificaverunt Dominuni regem omnium, ac Salvatorem hominum, qui tam inaudita dignatus est facere miracula per sancti gloria sacerdotis sui merita. Ipsi gloria, laus et imperium, qui cum Genitore sanctoque Pneumate (72) vivit unus, et regnat Deus per infinita tempora sæculorum.

29. Tempore autem illo ex longinquis occidentaliū finibus binæ mulieres accesserunt ad viri Dei mansoleum precibus. E quibus una propriis lumen nequibat conspicere oculis, altera erat muta a nativitate, usque ad senectutem ferme. Muta etenim regebat toto itinere cæcam, quo pro ductrice a transiuntibus requirebat ambulandi semitam. Cumque pariter ad locum devenissent, in quo sanctus quiescebat pontifex; cæca recepit lumen, et muta loquendi facultatem. Quæ cœlitus medicatæ, per viri gloriōsi meritum, mox redierunt domum, glorificantēs omnipotentem Dominum.

30. Venerunt deinde Wintoniam triginta sex aegri, causa recuperandæ sanitatis, ex quibus quidam erant cæci, quidam surdi, quidam muti, quidam etiam paralytici. Qui, dum accessissent ad sancti præsulis monumentum, et preces coram Deo effundissent, per ipsius interventionem omnes curati sunt in spatio trium dierum; sicque læti domum cum ingenti gaudio redierunt, magnificantes et laudantes Dominum.

31. Nec multo post accesserunt ad eundem san-

(71) Italis *balconi*, Gallis *balcons*, sunt exedræ præminentēs. De qua voce Acharisius apud Cangium: « Quidam vocem propriam Venetorum, alii Genuensium esse aiunt. »

A etum ex diversis Anglosaxonum finibus centum et viginti quatuor, multiplicibus constricti languoribus. Hi omnes per sancti præsulis meritum, a variis ægritudinibus, Deo volente, curati sunt in duarum revolutione [dierum,] et benedicentes Domino reversi sunt incolumes ad propria, qui debiles et ægroti convenerant.

32. Indignum quidem æstimo præterire silentio quod vir quidam pro parricidio quod commisit illico... illigatus chalybe fuerat dirissime, qui novem orbes ferreæ molis gerebat corpore, totidem annos peregre se cruciando pro scelere; fama volante, inclita audiens Dei mirabilia quæ per sui sancti meritum patrabantur in provincia Anglorum, Wintoniam venit cœlitus de transmarinis partibus.

B Qui, dum submissis precibus Deum deprecaretur diutius quo per sancti medicabilem pontificis interventionem refrigeraret intolerabilem sui cruciatus dolorem, Deo favente ferreus, qui ventrem secabat, circulus, in tantum ut vitalia jam penetraret intima, disruptus prosilivit extra hominis viscera, quem cruciabat immensæ magnitudinis poena. Alius denique orbiculus, qui gravi tortura affligebat brachium hominis illius, quoniam turgescente carnis vulnere, totus jam sanie tegebatur ac sanguine, confestim ante pedes ejus cecidit, et acre doloris tormentum continuo ab eodem recessit. Ille nempe annulus in tantum erat strictus ut vix esse trium capax videtur digitorum, et ideo fuit mirum quoniam integer prosilivit de hominis brachio, et in testimonium hujus miraculi in eodem suspensus est cœnobio.

C 33. Præsignatis denique temporibus, quidam negotiator, nomine Flodoaldus, vir in rebus prudens sacerularibus, plurimis abundans opibus, habebat quemdam famulum, quem diligebat nimium. Is, pro quodam facinore comprehensus a regis præside, jussus est a regalibus custodiri clientibus, donec ejus veniret dominus, et ignitum carbonibus ferrum nudis manibus idem portaret protinus, et si foret inculpabilis, relinquetur incolumis, si culpabilis inveniretur, capite plecteretur. Audiens igitur senior (73) illius, quod ipse servus in vinculis teneretur sub diris custodibus, festinantius quam potuit illo perrexit, exposcens regis præfectum, ut dimitteret judicium, et D servuli præscriptum conditione famulum possideret illæsum.

34. Qui minime favens ejus sponzionibus, ultra modum superbiens, pro mundanis fascibus servo ferri calidam præcepit gerere massam. Dominus autem ejus hoc audiens de servo, nimium perituo condolens, rursus præposito spoondit regio dare puri libram argenti, et similiter concessit servum illi possidere præfatum, exorans, ut iniquum dimitteret judicium, quoniam dispendium tanti dederoris minime quibat perpeti, ut mancipium illius,

(72) Id est, *spiritu*, a Græco πνεῦμα.

(73) Barbarum a voce Gallica *seigneur*, dominus. Vide Glossar. Cangii.

pro vili scelere jugularetur et criminis. Amici quin etiam et parentes culpati hominis tristes ga-
stoldo (74) regis ingentia promiserunt donaria, ge-
stientes cognatum magnopere eorum liberare de
contumeliosa morte.

35. Præfectus verumtamen precibus eorum ab-
nuens, prædictum compulit hominem nuda ferre
manu chalybem eximiæ molis ferventem, multoque
carbone rubentem. Quem dum vir ille coactus a
præside, manu gestaret timide, protinus ingens ar-
sura replevit ejus volam tergore adustam. Sigillata
est autem manus ejus solito more, usque in tertium
diem. Flodoaldus autem in sequenti die convocavit
hominem, ac reperit eum damnatum, ac culpabilem.
Quinimo commotus dolore pro peritura homine,
fratrem convocans et socios qui aderant, domum
redire disponebat, quoniam, uti prædiximus, patien-
tem ferre non poterat quatenus verna illius se cor-
ram capitalem subiret sententiam.

36. Quid multa? Ipse dominus cum omni comi-
tatu multitudine exoravit rerum Auctorem supplici
prece, ut liberaret illum hominem a contumeliosa
nece per sancti Swithuni intercessionem, preces
convertens ad cosmi Salvatorem, toto mentis con-
amine inquiens: Libera, Domine Deus omnipotens,
hoc mancipium, per gloriosi præsulis interventum;
et ego ipsi sancto tradam illum, per cuius sanas
meritum langores diros ægrotantium, si cœlitus
eripueris eum de nefandis manibus mortificantium.
Transacta denique secunda die postquam portavit
chalybem, Phœboque tertiam replicante hymen-
ram (75), deductus est ad præsidem, quo, si mun-
dus ab illato crimine foret, clientuli conspicerent
circumstantes. Quid plura multimodis prosequor
dictis?

37. Cumque pervenissent ante legatores, virum
inculpabilem ipsum judicant hostes, et inimici illæ-
sum fore asserunt quem dominus ipse cernebat
suppliciis dignum, et amici credebant illico morte
crudeli damnandum. Sicque moeror amicorum con-
versus est in gaudium. Enimvero mirum fuit ultra
modum quod fautores arsuram et inflationem con-
spiciebant, criminatores ita sanam ejus videbant
palmam, quasi penitus servum non tetigisset fer-
rum. Quod cum vidissent comites, universi refe-
rentes omnipotenti Deo laudes, Salvatoremque Je-
sus glorificantes, reversi sunt gaudentes, unde
venerant tristes, agnatum esse indubitanter divini-
tus liberatum credentes, unaque omnes voce confi-
tentis, per sancti præsulis preces Swithuni exaudi-
biles... Vir autem, cuius ille prætaxatus fuerat
servulus, contulit ipsum beato pontifici præfato, qui
eum subtraxit a diro pestiferæ necis periculo.

38. Præpositus Abundonensis (76) monasterii ef-

(74) Ea nuncupatione gaudebant regionum et
urbium præfecti, quorum erant partes, jura plebi
reddere, ac judiciis subditorum ignobiliorum præ-
esse. Plura dabit Cangius.

(75) Id est diem, Græce ημέραν.

A fectus est cæcus per intervallum quindecim anno-
rum. Is, dum nimia cæcitate cruciaretur, compluri-
bus peractis medicaminibus, ustulatum est caput
ejus duodecim adustionibus, quæ nihil ei prorsus
profuerunt, verum multo magis obfuerunt. Qui
demum audiens quæ et quanta clementissimus
Auctor rerum miracula per suum dignatus est fa-
mulum benignissime hominibus præbere languen-
tibus, Wintoniam nudis veniens vestigiis, ad sancti
corpus pontificis accessit cum precibus assiduis.
Quo cum pervenisset, et eadem nocte ibidem vigi-
laret, crastina albescente aurora, lucem oculis con-
spicere meruit, atque sospes domum rediens, omni-
potentem Dominum glorificare studuit.

B 39. Anno quin etiam ipso, quidam cæcus ex lon-
ginquis Anglorum finibus, audiens prodigiorum opi-
tionem, cum puero ductore properabat ad sancti
medicationem. Qui dum appropinquaret civitatem
Wintoniam, venit ad locum quendam, in quo fati-
gatus ex itinere cœpit paululum requiescere. Erat
autem, ubi reposabant (77), ingens crux lapidea,
tria passuum millia pene distans a præfata urbe.
Cumque ibi aliquantulum quiescerent, puer fameli-
cus ait ad cæcum senem: Manducemus, pater, ali-
quid, quoniam modo magnam patior famem, et
sumus prope civitatem, ad quam cum venerimus,
edendi non habebimus possibilitatem. Respondit cæ-
cus: Fili, congruum nondum adest tempus. Puer
inquit: Utique, pater, jam hora prandendi transacta
est. Cæcus respondit: Quantum viæ adhuc superest
C hinc usque ad civitatem? Puer infit ad ægrum: Cite
veniemus ad sanctum. Quapropter sumamus cibum,
antequam urbis subintremus murum, quoniam ma-
gnus est tumultus.

D 40. Æger puero respondit: Nondum nona sonuit,
exspectemus ergo usque ad horam, te flagito, no-
nam, et postquam convenerimus ad viri Dei corpu-
sculum, ibi cum Domini benedictione Christi, so-
vamus jejunium. Ductor rursus inquirere improbus.
Cum ergo inter se tales disponerent seriocinatio-
nes, cæcus ille audivit homines causa vigilandi ad
sanctum festinantes, qui protinus ductorem inter-
rogavit quo pergerent. Ipse vero ait: Wintoniam
gressus dirigunt ad beati venerandum Swithuni tu-
mulum, quo per ejus interventum salutis medica-
mentum percipient languidi illorum. Senex inquit:
Qualis est iste locus in quo nos consedimus? Puer
respondit: Staurus (78) hic est saxa, fulgens, gran-
dis, altissima, ad laudem Christi posita. Qui, consu-
gens ocios, Christum oravit precibus ut sanaretur
cœlitus per viri magni meritum.

41. Domine Deus omnipotens, meas audi preces,
inquiens, redde propriis lumen oculis, suffraganti-
bus meritis sancti Swithuni præsulis. O si istam

(76) Puto scribendum Abondonensis, de quo con-
sule Malmesburiensem l. ii De gestis pontificum
Anglorum.

(77) Barbare, a Gallico reposer, quiescere.

(78) Id est crux, Græce σταυρός.

claro lumine civitatem quandoque merear conspi- cere gaudens! O gloriose confessor Christi Swithune, ora pro me miserrimo peccatore, ne sit mihi grave delictum, quod ante horam frango jejunium. Cumque cæcus ille talem cum genitu fudisset orationem, illuminatus est ibidem per sacri sacerdotis interventionem; moxque ut glaucoma⁽⁷⁹⁾ ab ejus oculis cecidit, suscipiens haud longe Winthoniam conspexit, quam toto mentis ardore paululum ante desiderabat videre, et impransus, ut cupiebat, ad sancti vatis properans accessit reliquias, magnificans Salvatoris omnipotentiam. Quo cum venisset intimavit fratribus loci illius qualiter curatus foret per Conditoris mundi famulum. Qui, ad templum convenientes, hymnidicis vocibus laudaverunt Auctorem virtutum.

42. Venit denique in diebus illis ad sanctum Dei quidam debilis, claudus utroque pede, et sic curvatus ægritudine ut penitus non posset sese de loco removere, nisi binis sustentaretur scabellis. Is confessim ut ad sancti tumbam accessit antistitis, recepit sospitatem somatis, sed mente permansit debilis, quoniam conditori Deo gratias non retulit, sicut cæteri fecerunt ægri. Nimirum primo quam erectus est divinitus, sanctum relinquens, protinus fugam arripuit celerius, et a nemine postea in ipso visus est cœnobio. Scabella tamen, quibus sustentabatur, ægritudinem prodiderunt, quod curatus inde recessit per sancti Swithuni meritum. Turmæ etiam circumstantium, quæcunque ibi præsentes aderant, C constanter asseruerunt ita fore gestum per omnia, sicut scriptum continetur in hac pagina.

43. Eadem quoque tempestate quidam consul regis nimium dilectus, in caducis præpotens rebus, eum ingenti comitatu, sicut mos est Anglosaxonibus, properanter equitabat ad quemdam vicum, in quo grandis apparatus ad necessarios convivandi usus erat illi opipare constructus. Accidit autem in ipso itinere, quod quidam puer eximiæ indolis, quem

9) Γλαύκωμα est vitium oculi, cum præter naturam glaucescit, transmutato humore crystallino in glaucum. Vide definitiones medicas Joannis Gor-

A comes idem diligebat plus cæteris, ruina properante, caderet de sonipede, qui mox, ut cecidit, crus brachiumque fregit, et ita omnibus membris est disolutus ut omnes qui aderant crederent eum illico mortuum.

44. Paterfamilias autem cum videret puerum sibi dilectum morientem, amici nimium condolens casum, subnixis orationibus exoravit Dominum quatenus pueri illius moribundi misereretur per gloriosi venerabilem pontificis intercessionem: Sancte, inquiens, Swithune, flagita mundi Redemptorem supplici prece quod præstet puero vitam et sanitatem isti, qui, si concederet petitioni, omnibus diebus vite meæ me habebit fideliorem. Quia etiam, summe sacerdos, insontem ducam infantem ad salutiferum tui somatis mausoleum, ut per medicabilem tuam intercessionem Christi sentiat beneficium.

B 45. Cumque vir ille talibus Deum exoraret sermonibus, repente puer sursum prosiluit sanus; qui paulo ante jacebat rūna mortis præoccupatus. Quod, cum consul prospiceret, ultra quam effari posset, laetus effectus est, et cum omni devotione mentis, Deum glorificare cœpit, qui cor contritum et humiliatum non spernit.

46. Nec solum in finibus Anglorum, sed etiam in provincia Francorum miracula sunt peracta per hujus sancti merita. In eadem, ut perhibent qui hoc viderant, regione cleptes⁽⁸⁰⁾ quidam immanissimo deprehensus in scelere, tenebroso custodiebatur in carcere, nefandis vincis catenis, et dira compede, donec in equuleo postridie tali suspendetur pro criminis. Is audierat a negotiatoribus, Oceanum causa commercii transmeantibus, esse sanctum inventum in transmarinis partibus, per cuius interventum ægri sanarentur a multimodis languoribus, cuius in obscuræ noctis reminiscens tenebris, Dei incomprehensibile exoravit numen Omnipotentis, quatenus...

Cetera desiderantur.

ræi.

(80) Id est fur, a Græco κλέπτης.

VITA S. YVONIS EPISCOPI PERSÆ IN ANGLIA DEPOSITI ET TRIUM EJUS SOCIORUM, AUCTORE GOSCELINO.

(Apud Bolland., *Acta Sanctorum*, Junii tom. II, die 10, pag. 287.)

COMMENTARIUS PRÆVIUS

De ætate Sancti et Vitæ scriptoribus duobus.

Guilielmus Cambdenus in sua Britannia describens comitatum Huntingdonensem, a præcipua urbe Huntingdonia denominatum, in mediterraneo Angliae ad septentrionalem ripam Usæ fluminis sita: Hinc, inquit,